

«Αθηνά»

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΟΠΛΩΝ

Θωμά Χατζίκου 11,, Θεσσαλονίκη 56122, Τηλ/Fax: 2310904794 / 6944165341, www.armscontrol.info

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΥΒΡΙΔΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Μανώλης Αστρεϊνίδης

Διεθνολόγος Ερευνητής του Ε.Κ.Ε.Ο. «Αθηνά»

Τρίτη 14 Οκτωβρίου 2009

1.Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΥΒΡΙΔΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Οι αυξανόμενες συγκρούσεις στο Ιράκ και στο Αφγανιστάν ενισχύουν τη περίφημη πρόβλεψη σχετικά με τις συγκρούσεις του μέλλοντος. Όπως προβλέπεται οι συγκρούσεις στο μέλλον θα είναι κάτι διαφορετικό από μεγάλης κλίμακας εκκαθαρίσεις της Επιχείρησης Καταιγίδα της Ερήμου αλλά πιο κοντά στο «Παραπαίδι της Τσετσενίας»¹. Οι Τσετσένοι χρησιμοποίησαν πλήθος τακτικών μέσα στις πόλεις τους προκειμένου να αντικρούσουν τη ρωσική κατοχή.² Αυτό το πρότυπο δεν ταυτιζόταν με τις γραμμές της κοινότητας εθνικής ασφάλειας εκείνη την εποχή, ούτε όμως και οι αποδείξεις για μια σειρά εμπειριών στη Βηρυτό, στο Μογκαντίσου ή στο Σεράγεβο. Τώρα όμως με το πολεμικό θέατρο στο Ιράκ ανοιχτό ακόμα και το καθυστερημένο ενδιαφέρον του Πενταγώνου για τις επιχειρήσεις σταθερότητας, τους μη συμβατικούς πολέμους και τις αντιτρομοκρατικές δράσεις έχουν επισπεύσει το δημόσιο διάλογο για τη μελλοντική μορφή της σύγκρουσης και τη κατανομή των πόρων μέσα στο οικοδόμημα της εθνικής ασφάλειας πολλών δυτικών κρατών, κυρίως των ΗΠΑ.

Έτσι κάποιες απ' αυτές τις αλλαγές στη σύγχρονη σύγκρουση τη περιγράφουν ως «νέο πόλεμο» , σημειώνοντας μοναδικά χαρακτηριστικά, ιδιαίτερα την εκτεταμένη ροή προσφύγων, τη σεξουαλική βία και υπερεθνικές εγκληματικές πλευρές που χαρακτηρίζουν τους πρόσφατους πολέμους.³

Α. Πόλεμος Τέταρτης Γενιάς

¹ Robert Holzer, "Krulak Warns of Over-Reliance on Technology", *Defense News*, 7 Οκτωβρίου 1996, σ. 4.

² Timothy L. Thomas, "The Battle of Grozny: Deadly Classroom in Urban Combat", *Parameters*, Καλοκαίρι 1999, σ.σ. 87-102, Anatol Lieven, *Chechnya, Tombstone of Russian Power*, New Haven, CT: Yale University Press, 1998, σ.σ. 102-140.

³ Mary Kaldor, *New and Old Wars: Organized Violence in a Global Era*, Cambridge, UK: Polity, 1999 και Herfried Munkler, *The New Wars*, Malden, MA: Polity Press, 2005, σ.σ.5-31

Η αντίληψη του Πολέμου Τέταρτης Γενεάς φαίνεται να είναι πολύ προφητική.⁴ Η θεωρία αναλύει τις σημαντικές ιστορικές αλλαγές στη διεξαγωγή του πολέμου από το 1648. Σήμερα πια είναι δύσκολο να αγνοήσουμε τη πραγματικότητα του Πολέμου Τέταρτης Γενεάς.⁵ Οι υποστηρικτές αυτής της θεωρίας με ακρίβεια εντόπισαν τη συγκεκριμένη της μελλοντικής σύγκρουσης, ειδικά τη σύγκυση μεταξύ πολέμου και ειρήνης καθώς και αυτής μεταξύ πολεμιστών και αμάχων. Ο πυρήνας αυτής της αντίληψης είναι ότι η εξασθένιση του κράτους ως ενός οργανικού και διοικητικού μηχανισμού οδηγεί στην άνοδο των μη κρατικών δρώντων που είναι πρόθυμοι και ικανοί να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα του κράτους. Ο ρόλος της πολιτικής βούλησης και της εσωτερικής κοινωνικής αποσύνθεσης είναι σημαντικός για το οικοδόμημα. Ο Πόλεμος Τέταρτης Γενεάς χρησιμοποιεί ένα φάσμα συμβατικών και μη συμβατικών μέσων όπως η τρομοκρατία και η πληροφορία προκειμένου να υπονομεύσει τη βούληση του υφιστάμενου κράτους, να του αφαιρέσει τη νομιμότητα και να προκαλέσει μια εσωτερική κοινωνική κατάρρευση.⁶

Η θεωρία του πολέμου είναι σύνθετη αλλά και απατηλή. Οι υπέρμαχοί της έχουν κατηγορηθεί για άγνοια της ιστορίας του μη συμβατικού πολέμου, ένα ιστορικό δεδομένο που είναι τόσο παλιό όσο και η ίδια η στρατιωτική ιστορία.

Η θεωρία έχει πολλούς υποστηρικτές οι οποίοι δίνουν έμφαση στη πολιτική βούληση, στη νομιμότητα και στον πολιτισμό. Στον αντίποδα, ο υπέρμαχος του Πολέμου Τέταρτης Γενεάς εκμεταλλεύεται τις κοινωνίες, υιοθετεί μια άμορφη δομή και χρησιμοποιεί τη τεχνική της μαζικής κινητοποίησης. Η καινοτομία της αντίληψης έχει αμφισβητηθεί. Η έννοια του Πολέμου Τέταρτης Γενεάς ανέφερε ότι «η ανώτερη πολιτική βούληση όταν χρησιμοποιείται κατάλληλα μπορεί να νικήσει μεγαλύτερη οικονομική και στρατιωτική ισχύ» όπως ανέφερε ο T.X. Hammes δεν αποτελούσε μυστήριο για τον G. Washington. Ούτε η παρατεταμένη σύγκρουση, τα κοινωνικά και πολιτικά δίκτυα, η Ομογένεια του εξωτερικού και ο ιδεολογικός ζήλος ήταν χαμένα θέματα για τον Michael Collins και τους Ιρλανδούς επαναστάτες στη περίοδο που ακολούθησε τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Κάποιοι επιφανείς ιστορικοί υπήρξαν επικριτικοί σ' αυτή την προσέγγιση. Επομένως δεν θα πρέπει να μας εκπλήσσει ότι Βρετανοί, Ισραηλινοί και Αυστραλοί αναλυτές πιστεύουν ότι ο Πόλεμος Τέταρτης Γενεάς βασίζεται σε ελλιπή γνώση της Ιστορίας και ότι θολώνει ό,τι κάποιοι άλλοι ιστορικοί, θεωρητικοί και αναλυτές προσπάθησαν σκληρά για μεγάλο διάστημα να αποσαφηνίσουν. Επιπλέον, ένας απ' αυτούς, ο Mike Evans υποστηρίζει ότι αντί για διακριτές ιστορικές γενεές και την εμφάνιση κάτι εντελώς καινούργιου, χρειαζόμαστε μια ακριβή εκτίμηση του φαινομενικής συγχώνευσης των υφισταμένων μορφών σύγκρουσης.⁷

Το εάν αυτό είναι εντελώς καινούργιο, «ορατό και σαφώς διαφορετικό από τις μορφές πολέμου που προηγήθηκαν», έχει εμφανιστεί ως αμφισβητούμενο. Αυτό που συνέβη είναι απλά μέρος της εξέλιξης του πολέμου, μια στροφή σε μοίρες παρά σε είδος και μια επιστροφή στις παλιές και φρικιαστικές υποθέσεις. Οι υποστηρικτές του Πολέμου Τέταρτης Γενεάς δεν απορρίπτουν την ύπαρξη τεχνικών του μη συμβατικού πολέμου και την επιστροφή στο μεσαιωνικό πόλεμο. Αλλά έχουν τη τάση να παραβλέπουν τον Clausewitz, ο οποίος σημείωσε ότι «ο πόλεμος είναι κάτι περισσότερο από ένας χαμαιλέων», με συνεχή προσαρμογή στο χαρακτήρα σε κάθε εποχή. Πολύ λίγα απ' όσα περιγράφονται ως θεμελιωδώς

⁴ William S. Lind, Keith Nightengale, John Schmitt, Gary I. Wilson, "The Changing Face of War: Into the Fourth Generation", *Marine Corps Gazette*, Νοέμβριος 2001.

⁵ Kenneth F. McKenzie, "Elegant Irrelevance: Fourth Generation Warfare", *Parameters*, Φθινόπωρο, 1993, σσ. 51-60

⁶ William S. Lind, "The will doesn't triumph", Εκδόσεις Terriff, Karp and Karp, *Global Insurgency and the Future of Armed Conflict*, New York, N.Y: Routledge Press, 2007, σσ. 101-104.

⁷ Mike Evans "Elegant irrelevance revisited: A critique of Fourth Generation Warfare", σ. 72, Εκδόσεις Terriff, Karp and Karp, *Global Insurgency*

διαφορετικά στη βιβλιογραφία του Πολέμου Τετάρτης Γενεάς είναι εντελώς αναντίστοιχα με την κατανόηση περί πολέμου που έχει ο Clausewitz, ως δηλαδή ένας ανταγωνισμών ανθρώπινων διεκδικήσεων.⁸ Η έμφαση στο πώς επηρεάζεται η πολιτική συνοχή ή η βούληση αποτέλεσε μια σημαντική πτυχή του κανόνα του Clausewitz, αυτό που όμως έχει την ουσιαστική αξία είναι η ιδέα της επίτευξης του έμμεσα μάλλον παρά διά των παρατεταγμένων στρατιωτικών δυνάμεων του αντιπάλου. Ενώ δεν διαθέτει συνταγές, η σχολή του Πολέμου Τετάρτης Γενεάς είναι οπωσδήποτε σχετική.

Β. Μεικτοί πόλεμοι

Οι ιστορικοί έχουν σημειώσει ότι πολλοί –αν όχι οι περισσότεροι– πόλεμοι χαρακτηρίζονται από το συμβατικές και μη συμβατικές επιχειρήσεις. Όταν προκύπτει ένας σημαντικός βαθμός στρατηγικού συντονισμού μεταξύ τακτικών και μη τακτικών δυνάμεων στις συγκρούσεις τότε αυτοί ονομάζονται «μεικτοί πόλεμοι». Οι μεικτοί πόλεμοι είναι εκείνοι οι μεγάλοι πόλεμοι που είχαν σημαντικά συμβατικά και μη συμβατικά συστατικά που πολεμούσαν ταυτόχρονα υπό ενιαία διοίκηση⁹. Οι συμπληρωματικές επιπτώσεις των μεικτών πολέμων προέρχονται από την ικανότητά του να εκμεταλλεύεται τα πλεονεκτήματα κάθε μορφής δύναμης και από την ικανότητά του να εμπλουτίζει τη φύση της απειλής που θέτει κάθε μορφή δύναμης. Οι άτακτη δύναμη επιτίθεται σε αδύναμες περιοχές και υποχρεώνει ένα συμβατικό αντίπαλο να διασπείρει τις δυνάμεις ασφαλείας του. Η συμβατική δύναμη γενικά προκαλεί τον αντίπαλο να συσπειρωθεί ώστε να αμυνθεί καλύτερα ή να αναζητήσει σημαντικό όγκο δυνάμεων προκειμένου να εξαπολύσει αποφασιστικές επιθετικές επιχειρήσεις.

Μπορούμε να το παρατηρήσουμε αυτό στην Αμερικανική Επανάσταση όταν οι πιο συμβατικές δυνάμεις του Washington στάθηκαν ως «δύναμη πυρήνα» για μεγάλο μέρος του πολέμου ενώ η εκστρατεία της Ν. Καρολίνας χαρακτηρίζεται από μάχες εθνοφυλακής και κάποιες μη συμβατικές.¹⁰ Η ναπολεόντεια εποχή μελετάται συχνά υπό το πρίσμα τεράστιων στρατών που προήλαυναν από το ένα σημείο της Ευρώπης στο άλλο. Ωστόσο η γαλλική εισβολή στην Ισπανία κατέληξε να βαλτώσει καθώς οι βρετανικός τακτικός στρατός προσπαθούσαν να αμφισβητήσουν τον έλεγχο του Ναπολέοντα στις σημαντικές πόλεις, ενώ οι Ισπανοί αντάρτες με επιτυχία κατόρθωσαν να παρενοχλούν με συνεχείς εφόδους της γραμμές επικοινωνίας που είχε στήσει ο Βοναπάρτης. Πάλι εδώ επιτεύχθηκε ο στρατηγικός συντονισμός αλλά πάνω απ' όλα σε διαφορετικά πεδία μαχών.¹¹

Το Βιετνάμ είναι μια άλλη κλασική περίπτωση στρατηγικής συνέργειας που δημιουργεί ο μεικτός πόλεμος, αντιπαραθέτοντας τις μη συμβατικές μεθόδους των Βιετ Κογκ με τις πιο συμβατικές

⁸ Carl von Clausewitz, *On War*, Michael Howard and Peter Paret, Εκδόσεις & Μετάφραση, Princeton, NJ: Princeton University Press, 1976, σ.77

⁹ Thomas Huber, *Compound Wars: The Fatal Knot*, Fort Leavenworth, KS: Command and General Staff College, 1996.

¹⁰ John Grenier, *First Way of War: American War Making on the Frontier*, Cambridge University Press, 2005.

¹¹ Charles J. Esdaile, *Fighting Napoleon, Guerillas, Bandits and Adventures in Spain 1808-1814*, New Haven, CT: Yale University Press, 2004, σσ 154-155.

δυνατότητες του στρατού του Β. Βιετνάμ. Η διαφορές μεταξύ συμβατικής και μη συμβατικής προσέγγισης στο πόλεμο οδήγησαν πολλούς στρατιωτικούς σχεδιαστές σε διαφωνία για αρκετά χρόνια. Έτσι, όποτε η στρατιωτική αστυνομία και οι άτακτες δυνάμεις χρησιμοποιήθηκαν στο πλευρό των τακτικών δυνάμεων, οι άτακτες δυνάμεις είχαν μια χρήση δευτερεύουσα ως προς τις συμβατικές δυνάμεις. Οι άτακτες δυνάμεις στις παραπάνω περιπτώσεις ενήργησαν σε μεγάλο βαθμό ως αντιπερισπασμός ή μέτρο οικονομίας δυνάμεων σε ένα ξεχωριστό ή και παράπλευρο πεδίο μάχης, ακόμα και στα μετόπισθεν.

Γ. Πόλεμος χωρίς Περιορισμούς

Αυτοί που είναι πασίγνωστοι για τη σύλληψη της έννοιας αυτού του πολέμου ή του «πολέμου πέρα από όρια» είναι δύο Κινέζοι αξιωματικοί.¹² Όντας μπροστά από την εποχή τους οι αξιωματικοί αυτοί αναγνώρισαν τις πιθανές επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης. Η αντίληψη ενός τέτοιου πολέμου πέρα από όρια εξυπηρετεί όχι μόνο την επέκταση των μορφών που μπορεί ο πόλεμος να προσλαμβάνει αλλά και τα όρια των πεδίων ή των διαστάσεων του πολέμου που έχουν οι περισσότεροι δυτικοί στρατιωτικοί αξιωματούχοι.

Εννοείται βεβαίως ότι δεν υποστηρίζουν ένα πόλεμο χωρίς ηθικούς φραγμούς ή πέρα από κάθε όριο. Επιχείρησαν να διευρύνουν τον ορισμό και τη κατανόηση του *πολέμου πέρα ακριβώς από το παραδοσιακό στρατιωτικό του πεδίο*. Επίσης κατανοούν τις δυσκολίες και πιέσεις που δέχεται το έθνος-κράτος εξαιτίας της παγκοσμιοποίησης. Η αντίληψή τους που εκφράστηκε σαν «μια εντελώς νέα μέθοδος πολέμου» είχε το τίτλο «τροποποιημένος συνδυασμένος πόλεμος που ξεπερνά τα όρια». Αυτή η αντίληψη εξερευνά τα οφέλη των «συνδυασμών» σε τύπους οργανώσεων και στα διάφορα πεδία εθνικής ισχύος. Στο βιβλίο τους *Unrestricted Warfare*, οι μελλοντικοί Μεγάλοι Στρατιωτικοί Ηγέτες πρέπει να διαθέτουν την ικανότητα να «συνδυάζουν» όλες τις πηγές του πολέμου που έχουν στη διάθεσή τους και να τις χρησιμοποιούν ως μέσο εκτέλεσής του. Τέτοιες πηγές είναι ο πόλεμος της πληροφορίας, ο οικονομικός πόλεμος, ο εμπορικός πόλεμος και άλλες παντελώς νέες μορφές πολέμου. Ωστόσο η ιδέα ότι «ο πόλεμος δεν αποτελεί πλέον μια δραστηριότητα περιορισμένη μόνο στη στρατιωτική σφαίρα», παραμένει έξω από τη γνήσια δυτική στρατιωτική σκέψη ακόμα και σήμερα.

Έτσι δημιούργησαν ένα κατάλογο των νέων αρχών που είναι κατάλληλες για συνδυασμένους πολέμους «πέρα από όρια»:

Πολυ-κατεύθυνση- όπου απαιτείται οι διοικητές να παρατηρούν το πιθανό πεδίο μάχης χωρίς προκαταλήψεις. Ο σχεδιασμός των πλάνων, η χρήση μέσων και οι συνδυασμοί πρέπει να χρησιμοποιούν όλες τις πηγές του πολέμου που μπορεί να επιστρατευτούν. Όλα τα παραδοσιακά πεδία (έδαφος, θάλασσα, αέρας και Διάστημα) καθώς και η πολιτική, η οικονομία, ο πολιτισμός και οι ηθικοί παράγοντες μπορούν να θεωρούνται πεδία μάχης.

Συγχρονισμός- επιβάλλει στους διοικητές να συνδέουν την διαχωρισμένη φύση πολλών πεδίων μάχης σε διαφορετικά πεδία ορισμού σε συνάρτηση με τη χρονική διάσταση. Τώρα τα στρατηγικά αποτελέσματα, σε αντίθεση με το παρελθόν, μπορούν να επιτευχθούν γρήγορα με ταυτόχρονες ενέργειες ή σε προσδιορισμένο χρόνο.

Ασυμμετρία- εδώ αναγνωρίζεται ότι η ασυμμετρία εμφανίζεται σε κάποιο βαθμό σε κάθε όψη της πολεμικής σύρραξης. Ωστόσο η ασυμμετρία έχει αναζητηθεί σε επιχειρησιακούς όρους μέσα στις

¹² Liang, *Unrestricted Warfare*.

παραδοσιακές στρατιωτικές διαστάσεις. Στο πόλεμο πέρα από όρια υπάρχει πολύ μεγαλύτερο περιθώριο για να παραβλεφθούν οι καθιερωμένοι κανόνες.

Αυτή η αντίληψη διευρύνει τη σκέψη σχετικά με το τι αποτελεί πόλεμο, μια σκέψη που αμφισβητεί τη συμβατική μας σκέψη. Από την άλλη ο Πόλεμος «πέρα από όρια»:

.....θα θέσει απαιτήσεις που θα έχουν την έννοια
ότι οι περισσότεροι πολεμιστές θα είναι ανεπαρκώς
προετοιμασμένοι ή ότι θα αισθάνονται σαν να
βρίσκονται στο σκοτάδι : ο πόλεμος θα διεξάγεται
και θα είναι νικηφόρος πέρα και έξω από πεδία μάχης,
ο αγώνας για τη νίκη θα λαμβάνει χώρα σε ένα πεδίο
μάχης πέρα από το πεδίο μάχης.¹³

2. Η ΝΕΑ ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Η στρατηγική διευρύνει τις όρια αντίληψης των στρατιωτικών σχεδιαστών ώστε να σκέφτονται παραδοσιακές απειλές που παρατάσσονται βολικά σε ανοιχτό γήπεδο, έτοιμες να επιτεθούν.

Η νέα αμυντική στρατηγική πλαισιώνει και ορίζει μια σειρά από παραδοσιακές, μη συμβατικές, καταστροφικές και διασπαστικές δυνατότητες και μεθόδους που μπορεί να απειλήσουν τα δυτικά συμφέροντα:

Παραδοσιακές: αυτές οι προκλήσεις τίθενται από κράτη που χρησιμοποιούν αναγνωρισμένες στρατιωτικές ικανότητες και δυνάμεις σε καλώς-εννοούμενες μορφές στρατιωτικής σύγκρουσης και ανταγωνισμού.

Μη συμβατικές: προέρχονται από αυτούς που χρησιμοποιούν «μη συμβατικές» μεθόδους για την αντιμετώπιση παραδοσιακών πλεονεκτημάτων ισχυρότερων αντιπάλων.

Καταστροφικές: όπως η απόκτηση, κατοχή και χρήση όπλων μαζικής καταστροφής ή μέθοδοι που προκαλούν επιπτώσεις όπως αυτές των όπλων μαζικής καταστροφής.

Διασπαστικές: μπορεί να προέρχονται από αντιπάλους που αναπτύσσουν και χρησιμοποιούν καινούργια τεχνολογία προκειμένου να καταργήσουν τα σημερινά πλεονεκτήματα της Δύσης σε βασικά επιχειρησιακά πεδία.

Οι αυριανές συγκρούσεις δεν θα κατηγοριοποιούνται εύκολα σε απλές ταξινομήσεις συμβατικών ή μη συμβατικών πολέμων. Η πρόκληση δεν θα προέρχεται από ένα κράτος που θα επιλέγει μια συγκεκριμένη προσέγγιση στο πόλεμο αλλά από κράτη ή ομάδες που θα επιλέγουν από ολόκληρο το φάσμα των τακτικών και τεχνολογιών προκειμένου να ικανοποιήσουν τη δική τους στρατηγική γεωγραφική θέση και τον πολιτισμό. Τέλος, υπάρχει ένας αυξανόμενος πολυδιάστατος χαρακτήρας του πολέμου αλλά και μεγαλύτερη φονικότητα που βασίζεται «στο συνδυασμό των υφιστάμενων και νέων μορφών οργανισμών με υφιστάμενες και νέες μορφές διασπαστικής ικανότητας».

Για το λόγο αυτόν εμφανίζονται αυξανόμενες οι ανησυχίες για «ένα κόσμο ασύμμετρου και εθνοπολιτικού πολέμου –στον οποίο τα μαχαίρια συγχωνεύονται με τη Microsoft και οι Χιλιαστές της Αποκάλυψης φορώντας Reebok και Rayban ονειρεύονται να αποκτήσουν όπλα μαζικής καταστροφής»¹⁴

3. ΥΒΡΙΔΙΚΕΣ ΑΠΕΙΛΕΣ

¹³ *Unrestricted War*, σ. 153

¹⁴ Michael Evans, "From Kadesh to Kandahar", σ. 136.

Επομένως, πρέπει να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι το μέλλον δεν προμηνύει μια ακολουθία διακριτών προκλήσεων με εναλλακτικές ή διαφορετικές μεθόδους αλλά την σύγκλιση τους σε Υβριδικούς Πολέμους. Οι «Υβριδικοί Πόλεμοι» αναμειγνύουν τη φονικότητα της κρατικής σύγκρουσης με το φανατικό και το παρατεταμένο ζήλο του μη συμβατικού πολέμου. Ο όρος «υβριδικός» περικλείει την οργάνωση των πολέμων και τα μέσα τους. Οργανωτικά, μπορεί να διαθέτουν μια ιεραρχική πολιτική δομή, συνδυασμένη με αποκεντρωμένα κελιά ή δικτυωμένες τακτικές μονάδες. Τα μέσα τους θα είναι επίσης υβριδικά στη μορφή και στην εφαρμογή. Σε τέτοιες συγκρούσεις, οι μελλοντικοί αντίπαλοι (κράτη, ομάδες επιχορηγούμενες από κράτη ή αυτοχρηματοδοτούμενοι δρώντες) θα εκμεταλλευτούν την πρόσβαση σε σύγχρονες στρατιωτικές ικανότητες όπως κρυπτογραφημένα συστήματα διοίκησης, άλλα σύγχρονα φονικά συστήματα όπως η προώθηση παρατεταμένων ανταρσιών που κάνουν χρήση ενέδρας, αυτοσχέδιων εκρηκτικών μηχανισμών και δολοφονιών. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει κράτη που συνδυάζουν ικανότητες υψηλής τεχνολογίας όπως αντι-δορυφορικά όπλα, με τη τρομοκρατία και τον κυβερνο-πόλεμο που κατευθύνεται εναντίον οικονομικών στόχων.

Σε τέτοιου είδους συγκρούσεις θα αντιμετωπίσουμε μεγάλα κράτη ικανά να στηρίξουν συγκαλυμμένους και έμμεσους τρόπους επίθεσης αλλά και υπερ-ενδυναμωμένους φανατικούς ικανούς για εξαιρετικά φονικές επιθέσεις, υποσκάπτοντας έτσι τα μέσα και τα εφόδια της παγκόσμιας τάξης.¹⁵

Πανούργα αγριότητα, συνεχής αυτοσχεδιασμός και ασυγκράτητη οργανωτική προσαρμογή θα χαρακτηρίσουν αυτή τη μορφή του πολέμου.

Αυτοί οι Υβριδικοί Πόλεμοι θα είναι πολυμορφικοί από τη φύση τους όσοι είναι και αντίπαλοί τους. Οι Υβριδικοί Πόλεμοι μπορεί να διεξαχθούν μεταξύ δύο κρατών αλλά και μεταξύ μιας ποικιλίας μη κρατικών δρώντων.

Οι Υβριδικοί Πόλεμοι ενσωματώνουν ένα φάσμα διαφορετικών μεθόδων πολέμων όπως συμβατικές δυνατότητες, μη συμβατικές τακτικές και σχηματισμούς, τρομοκρατικές ενέργειες όπως βία χωρίς διάκριση και εκβιασμός και τέλος εγκληματική αταξία. Αυτοί οι συνδυασμοί πολλαπλών μεθόδων μπορούν να διεξαχθούν από ξεχωριστές μονάδες ή ακόμα και από την ίδια μονάδα αλλά διευθύνονται και συντονίζονται επιχειρησιακά και τακτικά μέσα στο κύριο πεδίο μάχης ώστε να επιτυγχάνεται αποτέλεσμα συνεργασίας. Τα αποτελέσματα μπορούν να επιτευχθούν σε όλα τα επίπεδα του πολέμου.

Στο στρατηγικό επίπεδο, πολλοί πόλεμοι είχαν συμβατικά και μη συμβατικά συστατικά. Ωστόσο, στις περισσότερες συγκρούσεις, αυτά τα συστατικά παρουσιάστηκαν σε διαφορετικά θέατρα πολέμου ή σε διακριτά διαφορετικούς σχηματισμούς. Στους Υβριδικούς Πολέμους, αυτές οι δυνάμεις γίνονται μία σε ένα μοναδικό πεδίο μάχης. Ενώ είναι επιχειρησιακά ενοποιημένες και τακτικά συγχωνευμένες, το μη συμβατικό συστατικό της δύναμης προσπαθεί να καταστεί επιχειρησιακά καταλυτικό παρά να παρατείνει τη σύγκρουση, να προκαλέσει υπερβολικές αντιδράσεις ή να αυξήσει το κόστος της ασφάλειας για τον αμυνόμενο.

Αντίθετα με το Μασοϊκό πόλεμο ή τους μεικτούς πολέμους, ο σκοπός αυτής της προσέγγισης των συνδυασμών πολέμων δεν είναι να διευκολύνει τη πρόοδο της αντίπαλης δύναμης μέσα από φάσεις ούτε να στήσει μια συμβατική δύναμη για μια αποφασιστική μάχη. Οι υβριδικοί αντίπαλοι, αντίθετα, επιδιώκουν τη νίκη με τη συγχώνευση των μη συμβατικών τακτικών μαζί με τα πιο φονικά μέσα που υπάρχουν με σκοπό να επιτεθούν και να κερδίσουν τους πολιτικούς τους στόχους. Η διασπαστική συνιστώσα των Υβριδικών Πολέμων δεν προέρχεται μια επαναστατική τεχνολογία αλλά από απλή εγκληματικότητα. Η εγκληματική δραστηριότητα χρησιμοποιείται για την υποστήριξη της υβριδικής

¹⁵ Thomas Friedman, *The Lexus and the Olive Tree: Understanding Globalization*, New York, NY: Anchor Books, 1999, σσ 14-15.

δύναμης ή προκειμένου να διευκολύνει την αταξία και τη διάλυση του έθνους-στόχου. Ο στόχος μπορεί να περιλαμβάνει παρατεταμένες συγκρούσεις με μια πολύ διάχυτη δέσμη ικανοτήτων της δύναμης με σκοπό να καμφθεί η αντίσταση ή να νικηθεί εντελώς η συμβατικά ενεργούσα κυβέρνηση.

Αυτή η αντίληψη αντλεί από πολλές σχολές σκέψης. Από τη σχολή του Πολέμου Τετάρτης Γενεάς χρησιμοποιεί την έννοια της συγκεχυμένης φύσης της σύγκρουσης και την απώλεια του μονοπωλίου βίας από το κράτος. Οι έννοιες της πολύ-κατεύθυνσης και των συνδυασμών είναι σημαντικές ιδέες που υιοθετήθηκαν από τους Κινέζους αναλυτές. Από τους υπέρμαχους των Μεικτών Πολέμων η θεωρία του Υβριδικού Πολέμου προσαρμόζει το συνεργατικό όφελος της μείξης συμβατικών με μη συμβατικές ικανότητες αλλά σε ένα χαμηλότερο και πιο ενοποιημένο επίπεδο.

Ως τελικό συμπέρασμα μπορούμε να πούμε ότι οι συγκρούσεις του αύριο δεν θα κατηγοριοποιούνται πλέον εύκολα σε απλές κατηγορίες συμβατικών και μη συμβατικών. Πολλοί αναλυτές της διεθνούς ασφάλειας έχουν παραδεχτεί τη σύγκυση των ορίων μεταξύ μεθόδων πολέμου. Συμβατικές και μη συμβατικές δυνάμεις, πολεμιστές και άμαχοι και ακόμα οι φυσικές/κινητικές διαστάσεις συγχέονται με τις εικονικές. Η ένοπλη σύγκρουση άρχισε να απεικονίζει μια μείξη μεθόδων –η συμβατική με τη μη συμβατική δραστηριότητα έχουν συγχωνευθεί- που μας ζαλίζει ενώ πολλοί πολεμιστές ταυτόχρονα χρησιμοποιούν σύγχρονα Καλάσνικοφ, προ-μοντέρνα μαχαίρια και μετα-μοντέρνα κινητά τηλέφωνα στις επιχειρήσεις τους.